

# บทที่ 1

## บทนำ

### ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 22 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาของชาติ ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ก : 11) ทั้งยังมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกด้าน ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขอันก่อให้เกิดกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายหลักคือการพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะสำคัญ คือ มีความสุข มีทักษะชีวิต และได้รับการพัฒนาความสามารถเด่นที่มีอยู่เต็มศักยภาพ ตลอดจนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และเกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ สังคมทุกสังคมไม่ว่าประชากรมากหรือน้อยต้องการสมาชิกในสังคมที่มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ เอื้ออาทรต่อกัน ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 100) ในการจัดการศึกษาของชาติได้จัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 99)

ปัจจุบันสภาพสังคมและเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาทางวัตถุและสิ่งก่อสร้างเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านปริมาณและรูปแบบ การติดต่อสื่อสารและการเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็วทันเวลาทันเหตุการณ์ แนวโน้มทางด้านวัตถุข้อมูลข่าวสารจึงมีมากกว่าคุณธรรมของคนในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 127) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และเป็นคนที่มี

ความสุขนั้น จะต้องเริ่มจากการแก้ไขพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นอันดับแรก ก่อนที่จะดำเนินการใดๆ ทั้งปวง การแก้ไขพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งเป็นลักษณะนิสัย เฉพาะตัวจะเป็นไปได้ยาก หากดำเนินการเฉพาะที่โรงเรียน จึงจำเป็นต้องได้รับการประสานความร่วมมือจากผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ผู้นำชุมชน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางการศึกษา ร่วมกันแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าว โดยเฉพาะพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีระเบียบ วินัย ความรับผิดชอบ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในทุกวงการ ปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มมากขึ้น การเกิดปัญหาดังกล่าวมีผลมาจากสังคมในปัจจุบันเกิดการหย่อนยานในการอบรม บ่มนิสัยให้เยาวชน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 1) การจัดการศึกษาต้องจัด ให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมที่มีปัญหาคุณธรรมซับซ้อน

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างมาก ท่ามกลางความเจริญก้าวหน้า ทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้สถานศึกษาได้มีการจัดทำหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ก : 2) ให้สอดคล้องกับกระบวนการ พัฒนาประเทศ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ได้กำหนดให้มีการเสริมรากฐานสังคมให้เข้มแข็ง เพื่อไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ต้องมุ่งเน้นการเสริมสร้างคนไทยให้มี คุณภาพ เป็นคนเก่ง คนดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถปรับตัว รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจยุคใหม่ โดยการให้ทุกคนได้รับการพัฒนาคุณภาพ ในทุกมิติ ทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา การเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะฝีมือ ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงทางสังคม นั่นก็คือจะต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และประเทศชาติในที่สุด (คณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544 : 36) มีผลให้กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการปฏิรูป หลักสูตรสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยปรับเนื้อหาสาระ และเวลาเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

มากำหนดให้เป็น“ พระพุทธศาสนา” ทั้งยังกำหนดเป็นวิชาพื้นฐานให้เรียนตลอดปีทุกชั้น และกำหนดให้การศึกษาที่ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เป็นมาตรฐาน การศึกษาด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 1 ที่ต้องใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคุณภาพการศึกษา ชั้นพื้นฐาน โดยการบูรณาการการสอนจริยธรรมเข้าในวิชาพระพุทธศาสนาและทุกวิชา มีเหตุผลหลัก 3 ประการ คือ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 7-9)

1. คนไทยส่วนใหญ่ซึ่งเป็นพุทธศาสนิกชนควรมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติถูกต้องต่อศาสนาที่ตนนับถือ
2. คนทุกคนที่อยู่ในสังคมไทย ควรเรียนรู้พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็น รากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นสถาบันใหญ่ และเป็นสภาพแวดล้อมของสังคมไทย เพื่อดำเนินชีวิตและทำงานหรือทำหน้าที่ที่เป็นส่วนรวมในการพัฒนาสังคม
3. สังคมไทยอาศัยพระพุทธศาสนาเป็นแหล่งคำสอนจริยธรรม และได้ยอมรับ ระบบจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นมาตรฐานที่ยึดถือปฏิบัติตลอด คนไทย จึงควรเรียนรู้พุทธจริยธรรม เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชีวิตพัฒนาสังคมให้บรรลุประโยชน์ และสันติสุข

ระเบียบวินัยเป็นมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนบ้านเหล่าโง้งได้กำหนดให้เป็น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องมีการประเมินนักเรียนทุกคน ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาของชาติ และจุดหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ให้ ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 4) จึงจำเป็นที่ครูทุกคน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง หาแนวทางที่จะพัฒนาและแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งวิธีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในระบบการศึกษามีหลายวิธี เช่น การให้ เลียนแบบจากตัวแบบ ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาหนึ่งที่มนุษย์ใช้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ตัวแบบจะมีลักษณะดึงดูดและมีอิทธิพลให้เด็กคล้อยตามได้มาก ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ใหญ่ และเพื่อน การให้การอบรมสั่งสอนอย่างตรงไปตรงมา จะทำให้เด็กเกิดความอึดอัด เบื่อหน่าย เพราะรู้สึกว่าคุณถูกบังคับ การใช้กิจกรรมการแนะนำหนังสือ การส่งการอ่านอย่างเสรี ซึ่งเมื่อ เด็กได้อ่านหนังสือ จะทำให้เด็กได้เรียนรู้ถึงแบบอย่างและบรรทัดฐานของสังคมไปโดยไม่รู้ตัว และนำไปสู่การปฏิบัติเมื่อเขาเจริญวัย ซึ่งน่าจะเป็นวิธีการที่แนบเนียนอย่างยิ่ง (พวงศักดิ์ จันทรสุนทร. 2541 : 5)

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นสื่อที่สร้างขึ้นโดยมีลักษณะเป็นสารคดี นิยาย นิทาน ที่ไม่ขัดต่อวัฒนธรรมประเพณีศีลธรรม และให้ความรู้ เรื่องราวที่มีเนื้อหาสั้นกระชับ

มีรูปภาพประกอบที่สวยงาม ได้รับความสนใจของผู้เรียนได้ดี ซึ่งเด็กจะเลียนแบบจากพฤติกรรมของตัวละครที่ได้อ่านจากหนังสือ นั้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2538 : 32) จากผลการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 49-54) ที่ทดลองใช้หนังสือการ์ตูนเพื่อเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมด้านคุณธรรม และจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์และมีน้ำใจ เรื่อง สำนึกถูกของลูกแก้ว เป็นแนวทางการจัดค่ายและกิจกรรมการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม และจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์และมีน้ำใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของละมัย กาญจนประโชติ (2534 : บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง มีการพัฒนาจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสูงขึ้น

จากการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเหล่าไ้ง้อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ในการประชุมปัจฉิมนิเทศนักเรียน ครูในโรงเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ในปีการศึกษา 2547 ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า นักเรียนมากกว่าร้อยละ 70 มีปัญหาด้านระเบียบวินัย กล่าวคือ นักเรียนขาดระเบียบวินัย เช่น ทิ้งขยะไม่เล็ดทิ้ง ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่ทำการบ้าน ไม่ส่งงาน ไม่เข้าแถวในการรับบริการอาหารกลางวัน เป็นต้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการขาดระเบียบวินัยของนักเรียน (โรงเรียนบ้านเหล่าไ้ง. 2548 : ไม่มีเลขหน้า)

ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา และการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียน โดยเสนอและกำหนดให้เป็นกิจกรรมหลักที่จะพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย สาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนในแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2548 โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อประกอบในแผนการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียน และเป็นนักเรียนที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย ทางสังคม และก้าวออกไปสู่โลกภายนอกใหม่ ทั้งยังเป็นการสนองนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีลักษณะเป็นคนดี คนเก่ง คนมีความสุข รู้จักวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของตน เอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ร่วมแรง



ร่วมใจกันในการปฏิบัติงานจนสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ต่อไป

### ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความมีวินัย สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น
4. เพื่อศึกษาพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

### กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการศึกษารั้วนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา กรอบแนวคิดคุณธรรม จริยธรรมตามเนื้อหาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มงคลชีวิต 38 เรื่อง มีวินัย 5 ลักษณะ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้แก่ รู้จักประหยัดและมีความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลาและรู้จักกาลเทศะ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเคารพในสิทธิของผู้อื่น มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม ซื่อสัตย์สุจริต สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

1. การออกแบบหนังสือ เป็นการกำหนดคุณลักษณะและรูปแบบของหนังสือ
  - 1.1 วิเคราะห์เนื้อหา
  - 1.2 ศึกษาและกำหนดคุณลักษณะ
  - 1.3 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
  - 1.4 จัดลำดับเนื้อหา

2. การสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นการสร้างเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ  
คุณลักษณะการมีวินัย ประคบภาพ

- 2.1 การออกแบบเนื้อหา
- 2.2 การออกแบบภาพประกอบ
- 2.3 การปรับปรุงแก้ไข
- 2.4 การจัดทำคำชี้แจงการใช้หนังสือ

3. การนำไปใช้ เป็นการนำเอาหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปใช้ในการจัดการเรียน  
การสอน

- 3.1 การใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมในการเรียนการสอน
- 3.2 การประเมินผลการใช้

### สมมติฐานการวิจัย

1. หนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้  
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 5 เรื่อง มีประสิทธิภาพ  
ตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้  
หนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา  
และวัฒนธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้หนังสือ  
อ่านเพิ่มเติม ทั้ง 5 เรื่อง เป็นไปในทางบวกระดับมาก
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมทั้ง 5 เรื่อง  
มีพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยเป็นไปในทางบวกระดับมาก

### ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
  - 1.1 ประชากร  
ประชากร เป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเหล่าไฉ่

อำเภอบรบือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 17 คน

## 1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเหล่าโง้ง อำเภอบรบือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 17 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive random sampling)

## 2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ

### 2.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

2.1.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติม สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำนวน 5 เล่ม ได้แก่

- 1) เรื่อง บ้านของโบ
- 2) เรื่อง ยังไม่สาย
- 3) เรื่อง วันแห่งความสำเร็จ
- 4) เรื่อง สามเสาบ
- 5) เรื่อง แดงเค้กดี

2.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบหนังสืออ่านเพิ่มเติม จำนวน 5 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง จำนวนทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง ได้แก่

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การประหยัดและรับผิดชอบ
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การตรงต่อเวลาและรู้จักกาลเทศะ
- 3) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเคารพในสิทธิของผู้อื่น
- 4) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม
- 5) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต

### 2.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความมีวินัย สาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม

2.2.3 พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. เนื้อหา ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรมตามเนื้อหาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มงคลชีวิต 38 เรื่อง มีวินัย สาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม 5 ลักษณะ คือ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 20)

- 3.1 รู้จักประหยัดและมีความรับผิดชอบ
- 3.2 การตรงต่อเวลาและรู้จักกาลเทศะ
- 3.3 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเคารพในสิทธิของผู้อื่น
- 3.4 มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม
- 3.5 มีความซื่อสัตย์สุจริต

4. ระยะเวลาในการทำวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

### ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย ใน 5 ลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน โดยไม่คำนึงเรื่องเพศ ระดับสติปัญญา ผลการจัดระดับพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม

2. ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนด้านความมีวินัยใน 5 ลักษณะของนักเรียน ในช่วงที่นักเรียนได้เรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเท่านั้น

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามกรอบคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย 5 ลักษณะ จำนวน 5 เล่ม เป็นหนังสือที่ใช้ภาษาเข้าใจง่าย ถูกต้องเหมาะสมกับวัยเด็ก มีภาพประกอบชัดเจน สอดคล้องกับเนื้อหา สีสันสวยงาม



เป็นเรื่องที่ไม่ผิดศีลธรรม ให้คิดสอนใจ ให้ความเพลิดเพลิน ผ่านการพิจารณาและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้งทางด้านภาษาไทย พระพุทธศาสนา จิตวิทยาการศึกษา สำหรับเด็กประถมศึกษแล้ว

2. ความมีวินัย หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการกระทำหรือปฏิบัติ ตามระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับทั้งทางกาย วาจา ในการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสุข ประกอบด้วย คุณลักษณะ 5 ประการ ดังนี้

2.1 พฤติกรรมการประหยัดและรับผิดชอบ ซึ่งแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ได้แก่ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ทั้งขณะในดำรงรับ ยอมรับ และแก้ไขในงานที่ผิดพลาด รักษาความสะอาดทั้งภายในและที่สาธารณะ ใช้สิ่งของส่วนตัว อย่างประหยัดและคุ้มค่า ดูแลรักษาและใช้สิ่งของส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า และนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ฯลฯ

2.2 พฤติกรรมการตรงต่อเวลาและรู้จักกาลเทศะ ซึ่งแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ได้แก่ ทำงานที่ได้รับมอบหมายและส่งงานตรงตามกำหนด มาเรียนทันเวลา รักษาคำพูด แต่งกายสุภาพถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ทำความเคารพได้ถูกต้องตามกาลเทศะ มีมารยาทงามอย่างไทย ฯลฯ

2.3 พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเคารพในสิทธิของผู้อื่น ซึ่งแสดง พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ได้แก่ เข้าแถวรับบริการต่าง ๆ อย่างมีระบบ ขออนุญาตครูออก และเข้าห้องเรียน ไม่รังแกคนอื่น ให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดโดยไม่ตั้งใจ ช่วยในการทำ กิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ ชื่นชมยินดีเมื่อเพื่อนและผู้อื่นประสบความสำเร็จ ฯลฯ

2.4 พฤติกรรมความมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม ซึ่งแสดง พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ได้แก่ เคารพและปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน บ้าน ชุมชน และ สังคม ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และมีส่วนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม ฯลฯ

2.5 พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ได้แก่ ไม่พูดโกหก ไม่พูดจาใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่น ทำงาน/กิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสามารถ ของตนเอง ไม่ลักขโมยของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยไม่ได้รับอนุญาต ส่งคืนสิ่งของที่ยืมมา แก่เจ้าของ มีความจริงใจต่อผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลัง ฯลฯ

3. การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความมีวินัย ที่ครูใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบเป็นสื่อในแผนการเรียนรู้ ให้นักเรียนเรียนรู้ตามกิจกรรม แผนการเรียนรู้ และอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นแนวทางในการศึกษาเป็นตัวอย่าง แล้วประพฤติปฏิบัติตาม

4. ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง คุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเปรียบเทียบคะแนนของกระบวนการเรียนรู้ กับคะแนนทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อยระหว่างเรียน จากการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผน ทั้ง 5 แผน ที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง ความมีวินัย ที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง ความมีวินัย สาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

6. พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนได้แสดงออกเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย 5 ลักษณะ ขณะอยู่ในโรงเรียน และในชีวิตประจำวัน ประเมินด้วยแบบประเมินคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยให้นักเรียนประเมินตนเอง ครูผู้สอนประเมิน เพื่อนประเมิน และผู้ปกครองประเมิน

7. แบบประเมินคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย หมายถึง แบบประเมินที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นประเมินคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย ใน 5 ลักษณะ คือ การประหยัดและมีความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลาและรู้จักกาลเทศะ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเคารพในสิทธิของผู้อื่น การมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม และ ความซื่อสัตย์สุจริต จำนวน 30 ข้อ